

**Comunicació, imatge i simulació a l'aula de ciències
socials**

Codi: 102045
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Educació Primària	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Antoni Santisteban Fernández
Correu electrònic: Antoni.Santisteban@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Cecilia Llobet Roig
Laura Girbau Casajoana

Prerequisits

No existeixen

Objectius

Aquesta assignatura optativa pretén mostrar la importància de la comunicació dins les aules de primària. Els futurs mestres han de conèixer que més enllà dels llibres de text existeixen recursos com les imatges, la fotografia, el cinema, els jocs de simulació, així com altres formats digitals. Dins del que molts autors han qualificat com a societat de la informació, però també com a societat de l'espectacle ara és més necessari que mai la formació del pensament crític, per valorar la informació que ens arriba, per formar i argumentar l'opinió, per ser bons comunicadors i comunicadores, per incorporar el llenguatge de les imatges a la nostra feina de mestres.

Objectius formatius

- Conèixer i valorar la importància de la comunicació a l'aula, amb la diversitat de llenguatges que tenim a l'abast.
- Identificar, analitzar i saber utilitzar el llenguatge de la imatge, la fotografia, la publicitat, el cinema o el còmic.
- Analitzar i saber utilitzar estratègies com la simulació, els recursos digitals, les ofertes educatives a les xarxes socials.
- Posar la diversitat de llenguatges de comunicació, visuals i digitals actuals al servei de la formació del pensament crític.

Competències

- Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per una ciutadania activa.
- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents als estudiants.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que tinguin en compte la igualtat de gènere, la equitat i el respecte cap als drets humans que conformen els valors de la formació ciutadana.
- Fomentar la lectura i el comentari crític de text dels diferents dominis científics i culturals continguts al currículum escolar.
- Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania i la pràctica del pensament social crític.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la història, la geografia i les ciències socials des de les seves aportacions a la comprensió de la nostra societat i a la solució dels problemes socials.
2. Analitzar les aportacions de la didàctica de la història, la geografia i d'altres ciències socials en la solució de problemes socials rellevants i en la comprensió de la societat on vivim.
3. Analitzar seqüències didàctiques que afavoreixen la construcció del discurs social per fomentar els valors d'una ciutadania crítica i democràtica.
4. Conèixer i saber utilitzar les imatges i la simulació com a recursos per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.
5. Demostrar que s'identifiquen, es practiquen i es defenen els drets humans com a coneixement i instruments per a la convivència.
6. Demostrar que s'identifiquen, es practiquen i es defensen actituds d'igualtat de gènere.
7. Dissenyar models de seqüències didàctiques relacionades amb el pensament social, crític i creatiu per a l'etapa de primària.
8. Elaborar models de seqüències didàctiques per l'etapa de primària, especialment aquells que poden facilitar la comprensió de la pluralitat democràtica, la diversitat cultural i la formació del pensament crític.
9. Elaborar models de seqüències didàctiques relacionades amb el pensament històric, geogràfic i social per a l'etapa de primària des d'un paradigma crític.
10. Emprar els recursos del entorn per al disseny d'activitat d'ensenyament i d'aprenentatge.
11. Identificar, descriure i analitzar la investigació en didàctica de les ciències socials i la seva aportació a la innovació, en relació als continguts, les estratègies o la comunicació a la societat actual.
12. Interpretar la innovació educativa en l'ensenyament de les ciències socials, des de les diferents disciplines de referència.
13. Interpretar la investigació i la innovació existents a partir de l'aplicació de les tecnologies de la informació i la comunicació, en l'ensenyament de les ciències socials en l'educació primària.
14. Realitzar una investigació a l'escola primària sobre l'ensenyament-aprenentatge de les ciències socials.
15. Saber fomentar la comunicació, la interacció personal i les habilitats socials en el moment de dissenyar una seqüència didàctica.
16. Ser capaç de defensar les pròpies conviccions acceptant i valorant l'existència d'opinions o judicis diferents.
17. Utilitzar els recursos de l'entorn per al disseny d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge que desenvolupin l'autonomia i el treball cooperatiu en l'alumnat de primària.
18. Valorar les aportacions a la innovació educativa de la didàctica de la història, geografia i d'altres ciències socials.
19. Valorar les aportacions a la innovació educativa del treball per projectes per abordar l'estudi de la societat a partir de problemes socials rellevants.

Continguts

1. La comunicació, el diàleg i els mètodes interactius per a una formació en valors socials democràtics a l'educació primària.
2. La lectura i la interpretació de la imatge en l'estudi de la societat
 - 2.1. Imatge i comprensió del passat.
 - 2.2. Imatge i paisatge, imatge territorial i identitat, representació de l'espai.
 - 2,3. Imatge i fotografia en un món global.
 - 2.3. Imatge i didàctica de la història de l'art.
3. El còmic, la fotografia, la publicitat, la premsa, el cinema i la televisió com a fonts d'informació i estratègies en els estudis socials.
4. Contextos virtuals d'aprenentatge, webs i recursos informàtics. Arxius, patrimoni i virtualitat.
5. Més enllà dels llibres de text en el segle XXI: el joc i la simulació a l'educació primària per a l'estudi de la societat.
6. El treball de camp: fonts orals, observació i interpretació de la realitat social.

Metodologia

La metodologia es basa fonamentalment en l'anàlisi de propostes innovadores i el debat sobre les possibilitats de la seva pràctica, la crítica i la creativitat en la incorporació de noves formes d'interacció a l'aula.

És fonamental la reflexió, participació i aportacions individuals i col·lectives dels estudiants a classe, en un procés de construcció de criteris coherents d'actuació a l'aula.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en gran grup	45	1,8	
Tipus: Supervisades			
Hores supervisió/Tutories	30	1,2	
Tipus: Autònomes			
Treball autònom	75	3	

Avaluació

L'avaluació es basa d'una banda en la demostració de les capacitats d'anàlisi crítica i de pensament creatiu sobre els temes tractats, així com en l'elaboració de propostes coherents amb els criteris debatuts a la classe.

S'han de demostrar les capacitats suficients per valorar materials curriculars i per crear-los amb criteris coherents amb determinades finalitats dels estudis socials.

Per poder ser avaluats finalment cal haver assistit al 80 % de les classes de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisi crítica de propostes didàctiques i bibliografia	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 16, 18, 19
Informes de seminaris o elaboració de propostes alternatives	30%	0	0	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 17
Participació, debat i exposicions orals a classe	10%	0	0	1, 3, 5, 12, 13, 15, 16, 18, 19
Proves de control d'adquisició de coneixements	40%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19

Bibliografia

ALBERT, J.M. (2004). Internet y la enseñanza de les Ciencias Sociales. Aula de Innovación Educativa, 138: <http://www.ub.edu/histodidactica/nuevatecnologias/Albert.htm>

BARTON, K.C. (2008). Research on students' ideas about history". En Levstik, Linda S.; Tyson, Cynthia A. (eds.) (2008): Handbook of Research in Social Education. New York, Routledge, 239-257.

CASAS, M. (coord.) (2007). Competències bàsiques per parlar i escriure ciència a l'educació primària, Barcelona : Associació de Mestres Rosa Sensat.

CORRIGAN, E.M. (1995). Battling on: family history in the primary classroom. Teaching History, 81. The Historical Association. Londres.

CUENCA, J.M. y MARTÍN, M. (2010). Virtual Games in Social Science Education. Computers and Education: an International Journal, 55 (3). (<http://www.agenciasinc.es/Noticias/Los-videojuegos-son-utiles-para-la-ensenanza-de-las-ciencias-sociales>)

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2011). Valoració Educat1x1: <https://sites.google.com/a/xtec.cat/valoracio-educat1x1/formulari professorat>

DÍAZ BARRADO, M.P. (ed.) (1998). Historia y fotografía: la memoria en imágenes. Historia, Antropología y Fuentes Orales, 19. Universidad de Barcelona.

DÍAZ, J.J.; SANTISTEBAN, A.; CASCAJERO, A. (ED.) (2013). Medios de comunicación y pensamiento crítico. Nuevas formas de interacción social. Alcalá: AUPDCS/Universidad de Alcalá de Henares.

EGAN, K. (1994). La comprensión de la realidad en la educación infantil y primaria. Madrid, Morata.

EISNER, E.W. (1995). Educar la visión artística. Barcelona: Paidós.

FIERRO, J.L. (2005). La oportunidad webquest. Revista DIM: Didáctica, Innovación y Multimedia, 2. <http://www.pangea.org/dim/revista>

FIERRO, J.L. (2010). Competència, autonomia i creativitat. La proposta TAF. Barba C. i Capella S. (coords.) Ordinadors a les aules. Barcelona. Graó. 127-134.

FONTAL, O. (2003). La educación patrimonial. Teoría y práctica para el aula, el museo e Internet. Gijón: Trea.

GAVALDÀ, A.; SANTISTEBAN, A. (2003). La fotografia i la formació del pensament històric. L'Avenç. Papers del Museu d'Història de Catalunya. 283, 16-19.

GAVALDÀ, A.; SANTISTEBAN, A. (2004). La formación de la ciudadanía. Capacidades para la argumentación, en Vera, M.I.; Pérez, D. (eds.). Formación de la ciudadanía: Las TICs y los nuevos problemas. Alicante: AUPDCS. 529-539.

GIROUX, H.A. (1996): Placeres inquietantes. Paidós. Barcelona.

GONZÁLEZ MONFORT, N.; SANTISTEBAN, A. (2011). Cómo enseñar ciencias sociales para favorecer el desarrollo de las competencias básicas. Aula de Innovación Educativa, 198, 41-47.

Guix. Elements d'Acció Educativa, Núm.383 - Març 2012. Monogràfic "Lectura en pantalles".

HERNÁNDEZ, F. (2000): Educación y cultura visual. Octaedro. Barcelona.

IVANOVA, M. (2010). El llenguatge visual a les TIC i a les TAC. Barba C. i Capella S. (coords.), Ordinadors a les aules. Barcelona. Graó. 215-221.

LLOBET, C. (2011). Enseñar y aprender historia del arte en la educación primaria. Santisteban, A.; Pagès, J. ed.). La didáctica del conocimiento del medio social y cultural en la educación primaria. Ciencias sociales para comprender, pensar y actuar. Madrid: Síntesis, 249-274.

MOYA, N. i PIRLA M. (2009). L'aula virtual i el bloc: dues eines per treballar les Ciències Socials. Perspectiva Escolar, 339. 10-17.

NAVARRO, N. (2002). La utilització pedagògica de les imatges d'arxiu. Tribó, G. (Coord.): Didàctica amb fonts d'arxius. ICE UB. Barcelona.

PAGÈS, J. ; SANTISTEBAN, A. (eds.) (2011). Les qüestions socialment vives i l'ensenyament de les ciències socials. Barcelona: Servei de Publicacions de la UAB.

PAGÈS, J.; SANTISTEBAN, A. (2010). La enseñanza y el aprendizaje del tiempo histórico en educación primaria. Monográfico: Educar para a compreensão do tempo. Cadernos CEDES, 30 (n.82), 281-309. Brasil.

PARDO, J. y GARCÍA FERNÁNDEZ, F. (2005). ¿Sabes los padres a qué juegan sus hijos? Nuestro tiempo: Revista mensual de cuestiones actuales, 617, 16-33.

RAMÍREZ, I.; SANTISTEBAN, A. (2001). La comunicació a la didàctica de les ciències socials. Comunicació Educativa, 14, 15-19.

SANTISTEBAN, A. (2000). La representació de l'espai: geometria, cartografia, art. Cabanes, J. (coord.). Matemàtiques per a tothom, matemàtiques pertot. Barcelona: Associació de Mestres Alexandre Galí / MRPC / Diputació de Barcelona. 85-91.

SANTISTEBAN, A. (2009). Cómo trabajar en clase la competencia social y ciudadana. Aula de Innovación Educativa, 189, 12-15.

SANTISTEBAN, A. (2011). El silenci dins la comunicació, en Santisteban, A. (coord.). Paraules. Comunicació i aprenentatges. Barcelona: Associació de Mestres Alexandre Galí / FMRPC / Diputació de Barcelona. 49-56.

SANTISTEBAN, A. (2011). Paraules a la societat de la informació i de l'espectacle, en Santisteban, A. (coord.). Paraules. Comunicació i aprenentatges. Barcelona: Associació de Mestres Alexandre Galí / FMRPC / Diputació de Barcelona. 15-18.

SEGA, T. (1986). Lo specchio dotato di memoria: la fotografia. Falteri, P.; Lazarin, G. Tempo. Memoria. Identità. Orientamenti per la formazione storica di base. Firenze: La Nuova Italia.

SMITH CROCCO, M. (ed.) (2005). Social Studies and the Press. Keeping the Beast at Bay? Greenwich-Connecticut: IAP - Information Age Publishing Inc.

SWAN, K.O.; HOFER, M. (2008). Technology and social studies. Levstik, L.; Tyson, C. A. (eds.) (2008): Handbook of Research in Social Studies Education. Routledge, New York/London. 307-326.

Bibliografia Web

<https://sites.google.com/site/cerescsire/>

Cinema i competència social i ciutadana

<http://phobos.xtec.cat/audiovisuals/cinema/>

<http://www.cinescola.info/primaria.html>

<http://cinema-educacio.blogspot.com.es/>

<http://auladecine.es/>

<http://www.cinemaperaestudiants.cat/cat/pelicules-arxiu/>

http://www.cinemaparlant.com/ress_peda_fichespeda.html

<http://www.dracmagic.cat/>

<http://www.teachwithmovies.org/index.html>

<http://www.filmeducation.org/>

Multimèdia

<http://www.edugroup.at/>

<http://www.aulamedia.org/aulamedia.htm>

Web Quest

Comunitat Catalana de Webquesta: <http://webquestcat.cat/>

http://www.jaizkibel.net/tic/Webquest/ejemplos_primaria.htm

Imatge geografia (mapes i altres) i història (fonts i altres)

<http://www.xtec.cat/~aguiu1/socials/geo03gwg.htm>

<http://blocs.xtec.cat/georecursos/>

<http://www.educahistoria.com/cms/>

<http://home.freeuk.net/elloughton13/index.htm>

<http://elstaf.wordpress.com/>

Arxius, Art, Patrimoni i virtualitat

Arxiu Nacional de Catalunya - Servei Didàctic: <http://cultura.gencat.net/anc/Sdanc/>

Museu d'Història de Catalunya: http://www.mhcat.cat/serveis/activitats_educatives2/museu

Premsa

https://sites.google.com/a/xtec.cat/activitats_hemeroteca_digital/